

LAKIALOITE 47/2009 vp

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Aloitteessa esitetään muutettavaksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) 9 §:n 1 momentti siten, että 65 vuoden ikäraja poistetaan kuntoutuksesta, josta Kansaneläkelaitos vastaa.

Lakimuutos tähtää yli 65-vuotiaiden vaikeavammaisten kuntoutuksen turvaamiseen siten, että kuntoutuksesta vastaa nykyisen ikärajan jälkeenkin Kansaneläkelaitos.

PERUSTELUT

Kansaneläkelaitos vastaa pääosin vaikeavammaisten henkilöiden kuntoutuksen järjestämisestä. Vaikeavammaisen oikeus Kansaneläkelaitoksen kuntoutukseen päättyy hänen täyttäessään 65 vuotta, jolloin vastuu kuntoutuksesta siirtyy kunnan terveystoimelle. Yli 65-vuotiaille vaikeavammaisille Kansaneläkelaitos voi myöntää lääkinnällistä kuntoutusta harkinnanvaraisena kuntoutuksena. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä (StVM 8/2005 vp) hallituksen esityksestä laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista (HE 3/2005 vp) — laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista (566/2005) — valiokunta kiinnitti huomiota yli 65-vuotiaiden vaikeavammaisten kuntoutukseen. Perusteluina todettiin, että kuntoutuksen päättyessä vamman vaikutukset saattavat kumuloitua ja kuntoutuksessa säästäminen voi samalla merkitä laitoshoidon tarpeen kasvua. Valiokunta piti mietinnössään tärkeänä, että kuntoutuksen järjestämisvastuun siirtyessä Kansanelä-

kelaitokselta kunnalle kuntoutus jatkuisi vammaisen yksilökohtaisen tarpeen mukaisena.

Samassa yhteydessä valiokunnassa todettiin mm. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen ottaneen kantaa 65 vuotta täyttävien vaikeavammaisten kuntoutukseen liittyvään väliinputoamisriskiin. Kansaneläkelaitoksen valtuutetut toimittivat sosiaali- ja terveysministeriölle 4.1.2005 lausuman, jossa valtuutetut esittivät, että sosiaali- ja terveysministeriö käynnistäisi pikaisen selvitystyön vanhuuseläkeiän täyttäneiden vaikeavammaisten kuntoutuksen rahoituksen ja kuntoutusvastuun järjestämisestä ja tekisi selvityksen pohjalta tarvittavat muutosesitykset. Sekä Vammaisfoorumi että Suomen fysioterapia- ja kuntoutusyrittäjät FYSI ry ovat todenneet, että 65 vuotta täyttäneiden vaikeavammaisten kuntoutus on jäänyt maassamme hoitamatta asianmukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vuonna 2003 tehdyllä kyselyllä selvittänyt yli 65-vuotiaiden kuntoutuksen toteutumista. Selvitys osoitti, että

terveyskeskukset huolehtivat kuntoutuksesta käytettävissä olevien resurssien mukaan, mutta kuntoutussuunnitelma tarkistetaan ja kuntoutustarve arvioidaan usein uudelleen. Useimpien vaikeavammaisten kohdalla vastuun siirtyminen Kansaneläkelaitokselta kunnille on merkinnyt joko kuntoutuksen määrän tai sen laadun laskua siitä huolimatta, että kuntoutustarve sinänsä ei ole muuttunut. Käytössä olevat kuntoutuksen määrärahat määrittelevät kuntoutuksen määrän, ei tarve. Tämän vuoksi tilanne vaihtelee eri kunnissa merkittävästi, ja ihmiset ovat kuntoutuksen saamisen suhteen maassamme eriarvoisessa asemassa. Kansaneläkelaitoksen järjestämisvelvoitteen laajentaminen merkitsisi sairausvakuutusmenojen hienoista nousua, mutta vastaavasti kuntien taloudellinen rasitus vähentyisi. Vaikeavammaisten kuntoutuksen huono tilanne kunnissa johtaa usein epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen, koska kuntoutuksen puuttuessa tai

sen laadun ja määrän heikentyessä vaikeavammaiset joutuvat ennen pitkää kalliiseen laitoshoitoon ja menettävät mahdollisuutensa selviytyä arjesta omin neuvoin tuettuna.

65 vuotta täyttäneiden vaikeavammaisten kuntoutus on pikaisesti turvattava. Vaikeavammaisten kuntoutuksen piirissä on erittäin paljon työelämän ulkopuolella olevia, joten keinotekoinen ikäraja ei muodosta järkevää perustetta kuntoutuksen siirtämiselle kuntien vastuulle. Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksen järjestämisvastuun laajentaminen myös yli 65 vuotta täyttäneille turvaa parhaiten kuntoutuksen jatkumisen tarpeen mukaan ja kunnan resursseista riippumatta tasavertaisesti jokaiselle vaikeavammaiselle.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 9 §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laisissa 579/2007, seuraavasti:

9 §

Vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen järjestäminen

Vaikeavammaisella vakuutetulla, joka ei ole julkisessa laitoshoidossa, on oikeus saada työtai toimintakyvyn turvaamiseksi tai parantami-

seksi tarpeellista lääkinnällistä kuntoutusta, jos hän saa vammaisuuksista annetun lain (570/2007) perusteella:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 26 päivänä toukokuuta 2009

Merja Kyllönen /vas